

intendi charitatem in actu, quod contritio inde sequens merebitur non solum culpae amotionem, sed etiam absolutionem ab omni poena: *alio modo* ex parte doloris sensibilis, quem voluntas in contritione excitat: et quia illa etiam poena quaedam est, tantum potest intendi, quod sufficiet ad deletionem culpae, et poenae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliquis non potest esse certus, quod contritio sua sit sufficiens ad deletionem poenae, et culpae; et ideo tenetur confiteri, et satisfacere, maxime cum contritio vera non fuerit, nisi propositum confitendi habuisset annexum; quod debet ad effectum reduci etiam propter praeceptum, quod est de confessione datum.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut gaudium interius redundat etiam ad exteriores corporis partes, ita etiam dolor interior ad exteriora membra derivatur; unde dicitur Proverb. 17.: *Spiritus tristis exsiccat ossa.*

AD TERTIUM dicendum, quod dolor contritionis, quamvis sit finitus quantum ad intensionem, sicut etiam et poena peccato mortali debita finita est; habet tamen infinitam virtutem ex charitate, qua informatur, et secundum hoc potest valere ad deletionem culpae, et poenae.

ARTICULUS III.

18

UTRUM PARVA CONTRITIO SUFFICIAT AD DELETIONEM
MAGNORUM PECCATORUM.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod contritio parva non sufficiat ad deletionem magnorum peccatorum, quia contritio est medicina peccati: sed corporalis medicina, quae sanat corporalem morbum minorem, non sufficit ad sanandum majorem; ergo minima contritio non sufficit ad delendum maxima peccata.

2. PRAETEREA. Supra dictum est (*q. 3. art. 3.*), quod oportet de majoribus peccatis magis conteri: sed contritio non delet peccatum, nisi sit secundum quod oportet; ergo minima contritio non delet omnia peccata.

SED CONTRA. Quaelibet gratia gratum faciens delet omnem culpam mortalem, quia simul stare cum ea non potest: sed quaelibet contritio est gratia gratum faciente informata; ergo quantumcumque sit parva, delet omnem culpam.

RESPONDEO dicendum, quod contritio, ut saepe dictum est (*q. 1. art. 2. ad 1. et q. 3. et 4. art. 1.*), habet *duplicem* dolorem: *unum* rationis, qui est displicentia peccati commissi: et hic potest esse parvus, adeo quod non sufficiet ad rationem contritionis; ut si minus displiceret ei peccatum, quam debeat displicere separatio a fine; sicut etiam amor potest esse ita remissus, quod non sufficit ad rationem charitatis: *aliud* dolorem habet in sensu: et parvitas hujus non impedit rationem contritionis, quia non se habet essentialiter ad contritionem, sed quasi ex accidente ei adjungitur; et iterum non est in potentia nostra. Sic ergo dicendum, quod quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod medicinae spirituales habent efficaciam infinitam ex virtute infinita, quae in eis operatur; et ideo illa medicina, quae sufficit ad curationem peccati parvi, sufficit etiam ad curationem magni; sicut patet de baptismo, quo et magna, et parva solvuntur: et simile est de contritione, dummodo ad rationem contritionis pertingat.

AD SECUNDUM dicendum, quod hoc sequitur ex necessitate, quod unus homo plus doleat de majori peccato, quam de minori, secundum quod magis repugnat amori, qui dolorem causat: sed si unus alius haberet tantum de dolore pro majori, quantum ipse habet pro minori, sufficeret ad remissionem culpae.

QUAESTIO VI.

DE CONFESIONE, QUOAD EJUS NECESSITATEM,
IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de confessione, de qua *sex* sunt consideranda: *primo* de confessionis necessitate; *secundo* de ejus quidditate; *tertio* de ipsius ministro; *quarto* de qualitate ejus; *quinto* de ejus effectu; *sexto* de ejus sigillo.

Circa primum quaeruntur sex.

Primo. Utrum confessio sit necessaria ad salutem.

Secundo. Utrum confessio sit de jure naturali.

Tertio. Utrum omnes ad confessionem teneantur.

Quarto. Utrum licite aliquis possit confiteri peccatum, quod non habet.

Quinto. Utrum statim quis confiteri teneatur.

Sexto. Utrum possit cum aliquo dispensari, ne homini confiteatur.

ARTICULUS I.

19

UTRUM CONFESSIO SIT NECESSARIA AD SALUTEM.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod confessio non sit necessaria ad salutem; sacramentum enim poenitentiae propter remissionem culpae ordinatum est: sed culpa per gratiae infusionem sufficienter remittitur; ergo ad poenitentiam de peccato agendam non est necessaria confessio.

2. PRAETEREA. Peccatum quod ex alio contractum est, ex alio debet habere medicinam; ergo peccatum actuale, quod ex proprio motu quilibet commisit, oportet ex seipso tantum habere medicinam: sed contra tale peccatum ordinatur poenitentia; ergo confessio non est de necessitate poenitentiae.

3. PRAETEREA. Aliquibus est peccatum remissum sine hoc quod confessi legantur; sicut patet de Petro, et Magdalena, et de Paulo: sed non est minoris efficaciae gratia remittens peccatum nunc, quam tunc fuerit; ergo nec nunc de necessitate salutis est, quod homo confiteatur.

4. PRAETEREA. Confessio ad hoc exigitur in judicio, ut secundum quantitatem culpae poena infligatur: sed homo potest poenam sibi ipsi infligere majorem, quam etiam ab alio sibi infligatur; ergo videtur, quod confessio non sit de necessitate salutis.

SED CONTRA. Boëtius in lib. 1. de Consol. (*prosa 4. in princ.*) dicit: « Si opem medicantis expectas, oportet quod morbum detegas »: sed de necessi-

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis sacerdos aliquando sciat ejus peccatum ut homo, non tamen scit ut Christi vicarius; sicut etiam judex aliquando scit aliquid ut homo, quod nescit ut judex: et quantum ad hoc per confessionem aperitur. Vel dicendum, quod quamvis actus exterior in aperto sit, actus tamen interior, qui principium est actus exterioris, in occulto est: et ideo oportet, quod per confessionem aperiatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod confessio praesupponit charitatem, qua quis vivus efficitur, ut in litera dicitur (4. Dist. 18.); contritio autem est, in qua datur charitas; timor autem servilis, qui est sine spe, est praevis ad charitatem, sed habens charitatem magis movetur ex spe, quam ex timore; et ideo causa confessionis ponitur potius spes, quam timor.

AD TERTIUM dicendum, quod peccatum in qualibet confessione aperitur sacerdoti, et clauditur aliis confessionis sigillo.

AD QUARTUM dicendum, quod non oportet in qualibet definitione omnia tangere, quae ad rem definitam concurrunt, et ideo inveniuntur quaedam definitiones, sive assignationes datae penes unam causam, quaedam penes aliam.

ARTICULUS II.

26

UTRUM CONFESSIO SIT ACTUS VIRTUTIS.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod confessio non sit actus virtutis: omnis enim actus virtutis est de jure naturali, quia « ad virtutes apti sumus a natura », ut Philo. dicit in 2. Ethicor. (circ. princ. lib.): sed confessio non est de jure naturali; ergo non est actus virtutis.

2. PRAETEREA. Actus virtutis magis convenire potest innocenti, quam ei qui peccavit: sed confessio peccati, de qua loquimur, non potest innocenti convenire; ergo non est actus virtutis.

3. PRAETEREA. Gratia, quae est in sacramentis, aliquo modo differt a gratia, quae est in virtutibus, et donis: sed confessio est pars sacramenti; ergo non est actus virtutis.

SED CONTRA. Praecepta legis sunt de actibus virtutum: sed confessio cadit sub praecepto; ergo est actus virtutis.

Praeterea. Non meremur nisi actibus virtutum: sed confessio est meritoria, quia « coelum aperit », ut in litera (4. Dist. 17.) Magister dicit; ergo videtur, quod sit actus virtutis.

RESPONDEO dicendum, quod ad hoc quod aliquid dicatur actus virtutis, ut prius dictum est (implic. art. praec. ad 3. et 4. Dist. 15. q. 3. art. 1. q. 2. et 1-2. q. 18. art. 6. et 7. et 2-2. q. 80. et q. 85. art. 3. et q. 109. art. 3.), sufficit, quod in sui ratione aliquam conditionem implicet, quae ad virtutem pertineat. Quamvis autem non omnia quae ad virtutem requiruntur, importet confessio, tamen importat ex suo nomine manifestationem alicujus, quod in conscientia tenet aliquis; sic enim simul in unum os, et cor conveniunt: si enim quis aliquid proferat ore, quod corde non tenet, non est confessio, sed fictio. Haec autem conditio ad virtutem pertinet, ut aliquis ore confiteatur, quod corde tenet; et ideo confessio est bonum ex genere, et est actus virtutis; sed tamen potest male fieri, nisi aliis debitis circumstantiis vestiatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ad confessionem modo debito faciendam, ut oportet, et cujus oportet, et quando, in generali inclinatur ratio natu-

ralis; et secundum hoc confessio est de jure naturali: sed determinatio circumstantiarum, quando, et quomodo, et quid confiteri oporteat, et cui, hoc est ex institutione juris divini in confessione de qua loquimur; et sic patet, quod jus naturale inclinatur ad confessionem, mediante jure divino, quo circumstantiae determinantur, sicut etiam in omnibus est, quae sunt de jure positivo.

AD SECUNDUM dicendum, quod illius virtutis, cujus objectum est peccatum commissum, quamvis habitum possit innocens habere, tamen actum non habet, innocentia permanente; et ideo etiam confessio peccatorum, de qua nunc loquimur, non competit innocenti, quamvis sit actus virtutis.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis gratia sacramentorum, et gratia virtutum sit alia, et alia, non tamen sunt contrariae, sed disparatae; et ideo non est inconveniens, ut idem sit actus virtutis, secundum quod ex libero arbitrio gratia informato procedit; et sic sacramentum, vel pars sacramenti, secundum quod est medicina in remedium peccati ordinata.

ARTICULUS III.

27

UTRUM CONFESSIO SIT ACTUS POENITENTIAE VIRTUTIS.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod confessio non sit actus poenitentiae virtutis, quia actus illius virtutis est, quae est causa ejus: sed causa confessionis est spes veniae, ut ex definitione inducta (art. 1. huj. q.) apparet; ergo videtur, quod sit actus spei, et non poenitentiae.

2. PRAETEREA. Verecundia est pars temperantiae; sed confessio ex erubescencia operatur, ut ex praeassignata definitione (art. 1. huj. q.) apparet; ergo est actus temperantiae, et non poenitentiae.

3. PRAETEREA. Actus poenitentiae innititur divinae misericordiae: sed confessio magis innititur sapientiae propter veritatem, quae in ipsa esse debet; ergo non est actus poenitentiae.

4. PRAETEREA. Ad poenitentiam movet articulus de iudicio propter timorem, qui poenitentiae origo est: sed ad confessionem movet articulus de vita aeterna, quae est propter spem veniae; ergo non est actus poenitentiae.

5. PRAETEREA. Ad virtutem veritatis pertinet, ut ostendat se quis talem, qualis est: sed hoc facit confitens; ergo confessio est actus virtutis, quae dicitur veritas, et non poenitentia.

SED CONTRA. Poenitentia ordinatur ad destructionem peccati: sed ad hoc idem ordinatur confessio; ergo est actus poenitentiae.

RESPONDEO dicendum, quod hoc in virtutibus considerandum est, quod quando supra objectum virtutis additur specialis ratio boni, et difficilis, requiritur specialis virtus; sicut magni sumptus ad magnificentiam pertinent, quamvis communiter sumptus mediocres, et donationes pertineant ad liberalitatem, ut patet in 2. Ethic. (cap. 7. ante med.) et in 4. (cap. 1.). Et similiter est in confessione veri, quae quamvis ad veritatis virtutem pertineat absolute, tamen secundum quod aliqua ratio boni additur, ad aliam virtutem pertinere incipit; et ideo dicit Philosophus in 4. Ethicorum (cap. 7. ante med.), quod confessio, quae fit in iudiciis, non pertinet ad veritatis virtutem, sed magis ad iustitiam. Et similiter confessio beneficiorum Dei in laudem divinam non pertinet ad virtutem veritatis, sed ad virtutem patriae. Et ita etiam confessio peccatorum, ad remissionem eorum consequendam, non pertinet eli-

citive ad virtutem veritatis, ut quidam dicunt, sed ad virtutem poenitentiae; imperative autem ad multas virtutes pertinere potest, secundum quod in finem multarum virtutum trahi potest confessionis actus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod spes est confessionis causa, non sicut eliciens, sed sicut imperans.

AD SECUNDUM dicendum, quod erubescencia in illa definitione non ponitur quasi causa confessionis, cum magis nata sit impedire confessionis actum, sed magis quasi concausa ad liberandum a poena, inquantum ipsa erubescencia poena quaedam est; sicut etiam claves Ecclesiae concausae confessionis ad hoc sunt.

AD TERTIUM dicendum, quod secundum quandam adaptationem partes poenitentiae tribus attributis personarum adaptari possunt; ut contritio misericordiae, vel bonitati respondeat, propter dolorem de malo; confessio sapientiae, propter veritatis manifestationem; satisfactio potentiae, propter satisfaciendi laborem: et quia contritio est prima pars poenitentiae, efficaciam aliis partibus praebens; ideo eodem modo iudicatur de tota poenitentia, sicut de contritione.

AD QUARTUM dicendum, quod quia confessio magis ex spe procedit, quam ex timore, ut dictum est (*art. 1. huj. q. ad 2.*), ideo magis innititur articulo de vita aeterna, quam respicit spes, quam articulo de iudicio, quod respicit timor: quamvis poenitentia ratione contritionis e converso se habeat.

AD QUINTUM patet solutio ex dictis (*in corp.*).

QUAESTIO VIII.

DE MINISTRO CONFSSIONIS, IN SEPTEM ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de ministro confessionis.

Circa quod quaeruntur septem.

Primo. Utrum necessarium sit confiteri sacerdoti.

Secundo. Utrum in aliquo casu liceat aliis, quam sacerdotibus, confiteri.

Tertio. Utrum extra casum necessitatis possit aliquis non sacerdos confessionem venialium audire.

Quarto. Utrum sit necessarium, quod homo confiteatur proprio sacerdoti.

Quinto. Utrum possit aliquis alteri, quam proprio sacerdoti, confiteri ex privilegio, vel mandato superioris.

Sexto. Utrum poenitens in extremo vitae suae possit absolvi a quolibet sacerdote.

Septimo. Utrum poena temporalis taxari debeat secundum quantitatem culpae.

ARTICULUS I.

UTRUM NECESSARIUM SIT CONFITERI SACERDOTI.

(*S. Thom. ubi sup. art. 3. q. 1. et seq.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non sit necessarium sacerdoti confiteri: ad confessionem enim non obligamur, nisi ex divina institutione: sed divina institutio nobis proponitur Jacob. 5.: *Confitemini alterutrum peccata vestra*, ubi non fit mentio de sacerdote; ergo non oportet confiteri sacerdoti.

2. PRAETEREA. Poenitentia est necessitatis sacramentum, sicut et baptismus: sed in baptismo propter necessitatem sacramenti est minister quilibet homo; ergo et in poenitentia: sed ministro poenitentiae facienda est confessio; ergo sufficit cuilibet confiteri.

3. PRAETEREA. Confessio est ad hoc necessaria, ut taxetur poenitenti satisfactionis modus: sed aliquando aliquis non sacerdos discretius posset poenitenti dare satisfactionis modum, quam multi sacerdotes; ergo non est necessarium, quod confessio fiat sacerdoti.

4. PRAETEREA. Confessio ad hoc est ordinata in Ecclesia, ut rectores pecorum suorum vultum cognoscant: sed quandoque rector, vel praelatus non est sacerdos; ergo confessio non semper facienda est sacerdoti.

SED CONTRA. Absolutio poenitentis, propter quam fit confessio, non fit nisi a sacerdotibus, quibus claves commissae sunt; ergo confessio debet fieri sacerdoti.

Praeterea. Confessio praefiguratur in Lazari mortui vivificatione: sed Dominus solum discipulis praecepit, ut solverent Lazarum, ut patet Joan. 11.; ergo sacerdotibus facienda est confessio.

RESPONDEO dicendum, quod gratia, quae in sacramentis datur, a capite in membra descendit. Et ideo solus ille minister est sacramentorum, in quibus gratia datur, qui habet ministerium super corpus Christi verum; quod scilicet sacerdotis est, qui consecrare Eucharistiam potest. Et ideo cum in sacramento poenitentiae gratia conferatur, solus sacerdos minister est huiusmodi sacramenti, et ideo ei soli facienda est sacramentalis confessio, quae ministro Ecclesiae fieri debet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Jacobus loquitur ex praesuppositione divinae institutionis; et quia divinitus institutio praecesserat de confessione sacerdotibus facienda, per hoc quod eis potestatem remittendi peccata in apostolis dedit, ut patet Joan. 20.; ideo intelligendum est, quod Jacobus sacerdotibus confessionem esse faciendam monuit.

AD SECUNDUM dicendum, quod baptismus est magis sacramentum necessitatis, quam poenitentia, quoad confessionem, et absolutionem, quia quandoque baptismus praetermitti non potest sine periculo salutis aeternae; ut patet in pueris, qui non habent usum rationis: sed non est ita de confessione, et absolutione, quae tantum ad adultos pertinent, in quibus contritio cum proposito confitendi, et desiderio absolutionis sufficit ad liberandum a morte aeterna; et ideo non est simile de baptismo, et confessione.

AD TERTIUM dicendum, quod in satisfactione non solum attendenda est quantitas poenae, sed etiam virtus ejus, secundum quod est pars sacramenti: et sic requirit sacramentorum dispensatorem, quamvis etiam ab alio, quam a sacerdote, quantitas poenae taxari possit.

tate salutis est, quod homo de peccatis medicinam accipiat; ergo et de necessitate salutis est, quod morbum per confessionem detegat.

Praeterea. In iudicio saeculari non est idem iudex, vel actor, et reus: sed iudicium spirituale est ordinatius; ergo peccator, qui est reus, non debet esse sui ipsius iudex, sed ab alio iudicari debet: et ita oportet, quod confiteatur.

RESPONDEO dicendum, quod passio Christi, sine cuius virtute nec originale, nec actuale peccatum dimittitur in nobis, operatur per sacramentorum susceptionem, quae ex ipsa efficaciam habent. Et ideo ad culpae remissionem et actualis, et originalis requiritur sacramentum Ecclesiae, vel actu susceptum, vel saltem voto, quando articulus necessitatis, non contemptus, sacramentum excludit: et per consequens illa sacramenta, quae ordinantur contra culpam, cum qua salus esse non potest, sunt de necessitate salutis: et ideo sicut baptismus, quo doletur originale peccatum, est de necessitate salutis; ita et poenitentiae sacramentum. Sicut autem aliquis per hoc quod baptismum petit, se ministris Ecclesiae subicit, ad quos pertinet dispensatio sacramenti; ita etiam per hoc, quod confitetur peccatum suum, se ministro Ecclesiae subicit, ut per sacramentum poenitentiae ab eo dispensatum remissionem consequatur; qui congruum remedium adhibere non potest, nisi peccatum cognoscat, quod fit per confessionem peccantis. Et ideo confessio est de necessitate salutis ejus, qui in peccatum mortale actuale cecidit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod gratiae infusio sufficit ad culpae remissionem; sed post culpam remissam adhuc est peccator debitor poenae temporalis: sed ad gratiae infusionem consequendum ordinata sunt gratiae sacramenta, ante quorum susceptionem vel actu, vel proposito aliquis gratiam non consequitur; sicut in baptismo patet. Et simile est de confessione: et ulterius per confessionis erubescitiam, et vim clavium, quibus se confitens subicit, et satisfactionem injunctam, quam sacerdos moderatur, secundum qualitatem criminum sibi per confessionem innotescitiam, poena temporalis expiatur. Sed tamen ex hoc quod operatur confessio ad poenae remissionem, non habet quod sit de necessitate salutis; quia poena ista est temporalis, ad quam post culpae remissionem aliquis remanet ligatus: unde sine hoc quod in praesenti vita expiaretur, esset via salutis: sed habet quod sit de necessitate salutis ex hoc quod ad remissionem culpae modo praedicto operatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod peccatum, quod ex altero contractum est, scilicet originale, potest omnino ab extrinseco remedium habere; ut in parvulis patet: sed peccatum actuale, quod ex seipso quisque commisit, non potest expiari, nisi aliquid cooperetur ille qui peccavit: sed tamen non sufficit ad peccatum expiandum ex seipso, sicut sufficienter peccatum commisit, eo quod peccatum ex parte conversionis est finitum, ex qua parte peccator in ipsum reducitur; sed ex parte aversionis habet infinitatem, ex qua parte oportet, quod peccati remissio ab alio incipiat, quia « quod est ultimum in generatione, est primum in resolutione », ut dicitur in 3. Ethic. (cap. 3. a med.); et ideo oportet, quod etiam peccatum actuale ex alio medicinam habeat.

AD TERTIUM dicendum, quod etsi non legatur eorum confessio, potuit tamen fieri; multa enim facta sunt, quae non sunt scripta. Et praeterea, Christus habet potestatem excellentiae in sacramentis; unde sine his, quae ad sacramentum pertinent, potuit rem sacramenti conferre

AD QUARTUM dicendum, quod satisfactio non sufficeret ad expiandam poenam peccati ex quantitate poenae, quae in satisfactione imponitur; sed sufficit, in quantum est pars sacramenti virtutem sacramentalem habens; et ideo oportet, quod per dispensatores sacramentorum imponatur, et ideo necessaria est confessio.

ARTICULUS II.

20

UTRUM CONFESSIO SIT DE JURE NATURALI.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod confessio sit de jure naturali; Adam enim, et Cain non tenebantur nisi ad praecepta legis naturae: sed reprehenduntur de hoc, quod peccatum suum non sunt confessi; ergo confessio peccati est de jure naturali.

2. PRAETEREA. Praecepta illa, quae manent in veteri lege, et nova, sunt de jure naturali: sed confessio fuit in veteri lege, ut dicitur Isa. 43.: *Narra, si quid habes, ut justificeris*; ergo est de jure naturali.

3. PRAETEREA. Job non erat subjectus nisi legi naturali: sed ipse peccata confitebatur, quod patet per hoc quod dicitur Job 31.: *Si abscondi ut homo peccatum meum*; ergo est de jure naturali.

SED CONTRA. Isidorus dicit (*lib. 5. Ety. cap. 4.*), quod jus naturale est idem apud omnes: sed confessio non est eodem modo apud omnes; ergo non est de jure naturali.

Praeterea. Confessio fit ei, qui habet claves: sed claves Ecclesiae non sunt de jure naturali institutae; ergo nec confessio.

RESPONDEO dicendum, quod sacramenta sunt quaedam fidei protestationes, unde oportet, ea fidei esse proportionata. Fides autem est supra cognitionem rationis naturalis, unde et sacramenta sunt supra rationis naturalis dictamen. Et quia « jus naturale est, quod non opinio genuit, sed innata quaedam vis inseruit », ut Tullius dicit (*lib. 2. de Invent. aliquant. ante fin.*), ideo sacramenta non sunt de jure naturali, sed de jure divino, quod est supra naturale; quod quandoque etiam naturale dicitur, secundum quod cuilibet rei illud est naturale, quod ei a suo creatore imponitur: tamen proprie dicuntur naturalia, quae ex principiis naturae causantur. Supra autem naturam sunt, quae ipse Deus sibi reservat, sive naturae ministerio operanda sive in operationibus miraculorum, sive in revelationibus mysteriorum, sive in institutionibus sacramentorum. Et sic confessio, quae necessitatem sacramentalem habet, non de jure naturali est, sed de divino.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Adam vituperatur ex hoc, quod peccatum suum coram Deo non recognovit; confessio enim, quae fit Deo per recognitionem peccati, est de jure naturali; nunc autem loquimur de confessione, quae fit homini. Vel dicendum, quod confiteri peccatum in casu est de jure naturali, scilicet cum quis in iudicio constitutus a iudice interrogatur; tunc enim non debet peccator mentiri [*al. peccatum suum excusando vel negando*]; de quo Adam, et Cain vituperantur: sed confessio, quae fit homini sponte ad remissionem peccatorum consequendam a Deo, non est de jure naturali.

AD SECUNDUM dicendum, quod praecepta legis naturae manent eodem modo in lege Moysi, et in nova lege; sed confessio, quamvis aliquantulum esset in lege Moysi, non tamen eodem modo, sicut in lege nova, nec sicut in lege naturae; in lege enim naturae sufficiebat recognitio peccati interior apud

Deum; sed in lege Moysi oportebat aliquo signo exteriori peccatum protestari, sicut per oblationem hostiae pro peccato, ex quo et homini innotescere poterat, eum peccasse; non autem oportebat, ut speciale peccatum a se commissum manifestaret, aut peccati circumstantias, sicut in nova lege oportet.

AD TERTIUM dicendum, quod Job loquitur de illa absconsione peccati, quam facit deprehensus, peccatum negando, aut excusando, ut ex Gloss. (*ord. Greg. lib. 22. Moral. cap. 9.*) ibidem haberi potest.

ARTICULUS III.

21

UTRUM OMNES AD CONFESIONEM TENEANTUR.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod non omnes ad confessionem teneantur, quia, sicut dicit Hieron. (*sup. illud Isa. 3.: Peccatum suum, etc. et epist. 8. ad Demetriad. cir. med.*): « Poenitentia est secunda tabula post naufragium »: sed aliqui post baptismum naufragium non sunt passi; ergo nec eis competit poenitentia, et sic nec confessio, quae est poenitentiae pars.

2. PRAETEREA. Confessio facienda est iudici in quolibet foro: sed aliqui sunt, qui non habent hominem iudicem supra se; ergo nec tenentur ad confessionem.

3. PRAETEREA. Aliquis est, qui non habet peccata, nisi venialia: sed de illis non tenetur homo confiteri; ergo non quilibet tenetur ad confessionem.

SED CONTRA est, quia confessio contra satisfactionem, et contritionem dividitur: sed omnes tenentur ad contritionem, et satisfactionem; ergo et omnes tenentur ad confessionem.

Praeterea. Hoc patet ex Decret. (*De poenit. et remiss. cap. 12.*), ubi dicitur, quod « omnes utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, tenentur peccata confiteri ».

RESPONDEO dicendum, quod ad confessionem dupliciter obligamur: uno modo ex iure divino, ex hoc ipso quod est medicina; et secundum hoc non omnes tenentur ad confessionem, sed illi tantum, qui peccatum mortale incurrunt per baptismum: alio modo ex praecepto iuris positivi; et sic tenentur omnes ex institutione Ecclesiae edita in Concil. generali (*scilicet Lateran. 4. gener. 12. can. 21.*) sub Innocentio III., tum ut quilibet peccatorem se recognosceret, quia *omnes peccaverunt, et egent gratia Dei (Rom. 3.)*; tum ut cum majori reverentia ad Eucharistiam accedatur; tum etiam ut ecclesiarum rectoribus sui subditi innotescant, ne lupus intra gregem lateat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis homo in hac mortali vita post baptismum naufragium evadere possit, quod est peccatum mortale, non tamen evadere potest venialia, quibus ad naufragium disponitur, contra quae etiam poenitentia ordinatur; et ideo manet poenitentiae locus etiam in illis, qui non mortaliter peccant, et per consequens confessionis.

AD SECUNDUM dicendum, quod nullus est, qui non habeat iudicem Christum, cui per suum vicarium confiteri debet: qui quamvis eo inferior sit, in quantum praelatus est, tamen est eo superior, in quantum peccator est ipse, et ille Christi minister.

AD TERTIUM dicendum, quod ex vi sacramenti non tenetur aliquis venialia confiteri, sed ex institutione Ecclesiae, quando non habet alia, quae confiteatur. Vel potest dici, secundum quosdam, quod ex Decretali praedicta

(*in 2. arg. Sed cont.*), non obligantur nisi illi qui habent peccata mortalia: quod patet ex hoc quod dicit, quod debent omnia peccata confiteri; quod de venialibus intelligi non potest, quia nullus omnia confiteri potest: et secundum hoc ille qui non habet mortalia, non tenetur ad confessionem venialium; sed sufficit ad praeceptum Ecclesiae implendum, ut se sacerdoti praesentet, et se ostendat absque conscientia mortalis esse; et hoc ei pro confessione reputatur.

ARTICULUS IV.

22

UTRUM ALIQUIS LICITE POSSIT CONFITERI PECCATUM, QUOD NON HABET.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod aliquis licite possit confiteri peccatum, quod non habet, quia, ut dicit Gregorius (*lib. 12. Regist. epist. 31. ad interrog. 10. ante med.*), « bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, ubi culpa non est »; ergo ad bonam mentem pertinet ut de illis culpis se accuset, quas non commisit.

2. PRAETEREA. Aliquis per humilitatem reputat se deteriorem aliquo, qui est manifestus peccator, et in hoc est commendandus: sed quod corde quis aestimat, licet ore confiteri; ergo licite potest confiteri se habere gravius peccatum, quam habeat.

3. PRAETEREA. Aliquis aliquando dubitat de peccato aliquo, utrum sit mortale, vel veniale; et talis debet de illo, ut videtur, confiteri, ut de mortali; ergo aliquis debet confiteri aliquando peccatum, quod non habet.

4. PRAETEREA. Satisfactio ex confessione ordinatur: sed aliquis potest satisfacere de peccato, quod non commisit; ergo etiam potest confiteri peccatum, quod non fecit.

SED CONTRA. Quicumque dicit se fecisse quod non fecit, mentitur: sed nullus in confessione mentiri debet, cum omne mendacium sit peccatum; ergo nullus debet confiteri peccatum, quod non fecit.

Praeterea. In iudicio exteriori non debet aliquod crimen alicui impingi, quod non potest per testes idoneos probari: sed testis in foro poenitentiae est conscientia; ergo aliquis non debet se accusare de peccato, quod in conscientia sua non habet.

RESPONDEO dicendum, quod per confessionem debet poenitens se confessori suo manifestare. Ille autem qui aliud sacerdoti de se loquitur, quam in sua conscientia habeat sive bonum, sive malum, non se sacerdoti manifestat, sed magis occultat, et ideo non est idonea confessio; sed ad hoc quod sit idonea, requiritur quod os cordi concordet, ut solum hoc os accuset, quod conscientia tenet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod agnoscere culpam, ubi non est, potest esse dupliciter: uno modo, ut intelligatur quantum ad substantiam actus: et sic non est verum; non enim ad bonam mentem pertinet, sed ad errantem, ut se actum aliquem commisisse agnoscat, quem non commisit. Alio modo quantum ad conditionem actus: et sic verum est quod Gregorius dicit, quia justus in actu qui de se bonus est, formidat ne aliquis defectus ex parte sua fuerit; et sic dicitur Job 9.: *Verebar omnia opera mea*; et ideo ad bonam mentem etiam pertinet, ut hanc formidinem, quam corde tenet, lingua accuset.

Et per hoc etiam patet solutio AD SECUNDUM: quia justus, qui est vere humilis, non reputat se deteriorem quantum ad perpetrationem actus, qui sit peior ex genere; sed quia timet, ne in his, quae bene agere videtur, per superbiam gravius delinquat.

AD TERTIUM dicendum, quod quando aliquis dubitat de aliquo peccato, an sit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manente, quia qui aliquid committit vel omittit, in quo dubitat esse peccatum mortale, peccat mortaliter, discrimini se committens: et similiter periculo se committit, qui de hoc quod dubitat esse mortale, negligit confiteri; non tamen debet asserere illud mortale esse, sed dubitative loqui, et iudicium sacerdotis expectare, cujus est discernere inter lepram, et lepram.

AD QUARTUM dicendum, quod ex hoc quod homo satisfacit pro peccato, quod non commisit, non incurrit mendacium, sicut cum quis confitetur peccatum, quod non credit se fecisse: si autem dicat peccatum, quod non fecit, dum credit se fecisse, non mentitur; et ideo non peccat, si eo modo dicat, sicut est in corde suo.

ARTICULUS V.

23

UTRUM STATIM TENEATUR QUIS CONFITERI.

(S. Thom. 4. Dist. 17. q. 3. art. 1. q. 4.).

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod statim teneatur quis confiteri: dicit enim Hugo de Sancto Victore (*implicite lib. 1. de Anim. cap. 10. et lib. 2. de Sacram. part. 14. cap. 18. circa med.*): « Si necessitas non est, quae praetendatur, contemptus non excusatur »: sed quilibet tenetur vitare contemptum; ergo quilibet tenetur statim confiteri, cum potest.

2. PRAETEREA. Quilibet tenetur plus facere ad evadendum morbum spirituales, quam ad evadendum morbum corporalem: sed aliquis infirmus corporaliter non sine detrimento salutis medicum requirere tardat; ergo videtur, quod non possit esse sine detrimento salutis, quod aliquis sacerdoti, cujus copiam habet, non statim de peccato confiteatur.

3. PRAETEREA. Illud quod sine termino debetur, statim debetur: sed sine termino debet homo confessionem Deo; ergo tenetur ad statim confitendum.

SED CONTRA. In Decr. (*cap. : Omnis utriusque sexus, De poenit. et remiss.*) simul datur tempus determinatum de confessione, et de Eucharistiae perceptione: sed aliquis non peccat, si non percipiat Eucharistiam ante tempus a jure determinatum; ergo nec peccat, si ante tempus illud non confiteatur.

Praeterea. Quicumque illud omittit, ad quod ex praecepto tenetur, peccat mortaliter; si ergo aliquis non statim confiteatur, quando habet copiam sacerdotis, si ad statim confitendum tenetur, peccaret mortaliter, et eadem ratione alio tempore, et sic deinceps; et ita multa peccata mortalia homo incurreret pro una poenitentiae dilatione: quod videtur inconueniens.

RESPONDEO dicendum, quod cum propositum confitendi sit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propositum, quando ad contritionem tenetur, scilicet quando peccata memoriae occurrunt, praecipue cum in periculo mortis existit, aut in aliquo articulo, in quo sine peccati remissione oporteat eum peccatum incurrere: sicut cum tenetur sacerdos ad celebrandum, si non desit copia sacerdotis, confiteri tenetur, aut si desit, saltem conteri tenetur, et habere propositum confitendi, copia sacerdotis oblata. Sed ad con-

fessionem actualiter faciendam obligatur aliquis *dupliciter*: uno modo per accidens, scilicet quando ad aliquid tenetur, quod non potest sine peccato facere, nisi confessus; tunc enim confiteri tenetur, sicut si debeat Eucharistiam percipere, ad quam nullus post peccatum mortale nisi confessus accedere debet, copia sacerdotis oblata, et necessitate non urgente: et inde venit obligatio, qua Ecclesia omnes obligat ad semel in anno confitendum; quia instituit, ut semel in anno, scilicet in Paschate, omnes sacram communionem accipiant; et ideo ante tempus illud omnes confiteri tenentur: *alio modo* obligatur aliquis ad confessionem per se, et sic videtur esse eadem ratio de confessione, et de baptismo differendo, quia utrumque est sacramentum necessitatis. Ad baptismum autem percipiendum non tenetur aliquis statim postquam habet propositum baptismi, ita quod peccet mortaliter, nisi statim baptizetur; nec est aliquod tempus determinatum, ultra quod, si baptismum differat, peccatum mortale incurrat; sed potest contingere, quod in dilatione baptismi mortale erit peccatum, vel non erit; et hoc pensandum est ex causa dilationis, quia, sicut dicit Philos. in 8. Physic. (*implic. tex. 15.*), voluntas non retardat facere aliquod opus volitum, nisi propter aliquam causam rationabilem; unde si causa dilationis baptismi mortale peccatum annexum habeat, utpote si propter contemptum, vel aliquid hujusmodi, baptismum differat, dilatio erit peccatum mortale, alias non. Et ideo idem videtur esse de confessione, quae non est majoris necessitatis, quam baptismus. Et quia ea quae sunt de necessitate salutis, tenetur homo in hac vita implere, ideo si periculum mortis immineat, etiam per se loquendo, obligatur aliquis ad confessionem faciendam tunc, vel baptismum suscipiendum. Et propter hoc etiam Jacobus simul praeceptum edidit de confessione facienda, et de extrema unctione suscipienda (*Jacob. 5.*). Et ideo videtur probabilis illorum opinio, qui dicunt, quod non tenetur homo ad statim confitendum, quamvis periculosum sit differre. Alii autem dicunt, quod tenetur contritus ad statim confitendum, debita opportunitate oblata, secundum rectam rationem: nec obstat, quod Decret. terminum praefigat, ut semel in anno confiteatur, quia Ecclesia non indulget dilationi, sed prohibet negligentiam in majori dilatione; unde per Decretalem illam non excusatur a culpa dilationis quantum ad forum conscientiae, sed excusatur a poena quantum ad forum Ecclesiae, ut non privetur debita sepultura, si morte praeventus fuerit ante tempus illud. Sed hoc videtur nimis durum, quia praecepta affirmativa non obligant ad statim, sed ad tempus determinatum: non quidem ex hoc quod tunc commode impleri possunt; quia tunc si non daret aliquis eleemosynam de superfluo, quancumque pauper monstraretur, peccaret mortaliter, quod falsum est; sed ex hoc quod tempus necessitatem urgentem adducit. Et ideo non oportet, quod si statim oblata opportunitate non confiteatur, etiamsi major opportunitas non expectetur, aliquis peccet mortaliter, sed quando ex articulo temporis necessitas confessionis inducitur: nec hoc est ex indulgentia Ecclesiae, quod non teneatur ad statim, sed ex natura praecepti affirmativi, unde ante Ecclesiae statutum etiam minus tenebatur. Quidam vero dicunt, quod saeculares non tenentur ante quadragesimale tempus confiteri, quod est eis poenitentiae tempus; sed religiosi tenentur ad statim, quia totum tempus est eis poenitentiae tempus: sed hoc nihil est, quia religiosi non tenentur ad alia, quam alii homines, nisi ad quae ex voto se obligaverunt; cujusmodi non est confessio.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Hugo loquitur de illis, qui sine sacramento decedunt.

AD SECUNDUM dicendum, quod non est de necessitate salutis corporalis, ut statim medicus quaeratur, nisi quando necessitas curationis incumbit; et similiter est de morbo spirituali.

AD TERTIUM dicendum, quod retentio rei alienae, invito domino, contrariatur praecepto negativo, quod obligat semper, et ad semper, et ideo tenetur semper ad statim reddendum. Secus est autem de impletionem praecepti affirmativi, quod obligat semper, sed non ad semper; unde non tenetur aliquis ad statim implendum.

ARTICULUS VI.

24

UTRUM POSSIT CUM ALIQUO DISPENSARI, NE CONFITEATUR.

(S. Thom. 4. Dist. 17. q. 3. art. 1. q. 5.).

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod possit cum aliquo dispensari ne confiteatur homini peccata; praecepta enim, quae sunt de jure positivo, subjacent dispensationi praelatorum Ecclesiae: sed confessio est hujusmodi, ut ex dictis patet (art. 3. huj. q.); ergo potest dispensari cum aliquo, ut non confiteatur.

2. PRAETEREA. Illud quod ab homine institutum est, potest etiam ab homine dispensationem recipere: sed confessio non legitur a Deo instituta, sed ab homine, Jacob. 5.: *Confitemini alterutrum peccata vestra*: habet autem papa potestatem dispensandi in his, quae per apostolos instituta sunt, sicut patet de bigamis; ergo etiam potest cum aliquo dispensare, ne confiteatur.

SED CONTRA. Poenitentia, cujus pars est confessio, est sacramentum necessitatis, sicut baptismus; cum ergo in baptismo nullus dispensare possit, nec in confessione aliquis dispensare poterit.

RESPONDEO dicendum, quod ministri Ecclesiae instituuntur in Ecclesia divinitus fundata, et ideo institutio Ecclesiae praesupponitur ad operationem ministrorum, sicut opus creationis praesupponitur, ad opus naturae. Et quia Ecclesia fundatur in fide, et in sacramentis, ideo ad ministros Ecclesiae, novos articulos fidei edere, aut editos remove, aut nova sacramenta instituere, aut instituta remove non pertinet: sed hoc est potestatis excellentiae, quae soli debetur Christo, qui est Ecclesiae fundamentum. Et ideo sicut papa non potest dispensare, ut aliquis sine baptismo salvetur, ita nec quod salvetur sine confessione, secundum quod obligat ex praecepto Ecclesiae, ut possit aliquis diutius confessionem differre, quam ab Ecclesia institutum sit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod praecepta divini juris non minus obligant, quam praecepta juris naturalis; unde sicut non potest dispensari in jure naturali, ita nec in jure positivo divino.

AD SECUNDUM dicendum, quod praeceptum de confessione non est ab homine primo institutum, quamvis sit a Jacobo promulgatum, sed a Deo institutionem habuit, quamvis expressa ipsius institutio non legatur: tamen quaedam praefiguratio ipsius invenitur, et in hoc quod Joanni confitebantur peccata sua, qui baptismo ipsius ad gratiam Christi praeeparabantur, et in hoc quod Dominus sacerdotibus leprosos transmisit, qui quamvis non essent novi Testamenti sacerdotes, tamen in eis novi Testamenti sacerdotium significabatur.

QUAESTIO VII.

DE CONFSSIONIS QUIDDITATE, IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de quidditate confessionis.

Et circa hoc quaeruntur tria.

Primo. Utrum Augustinus convenienter definiat confessionem.

Secundo. Utrum confessio sit actus virtutis.

Tertio. Utrum confessio sit actus poenitentiae virtutis.

ARTICULUS I.

25

UTRUM AUGUSTINUS CONVENIENTER DEFINIAT CONFSSIONEM.

(S. Thom. ubi sup. art. 2. q. 1. et seq.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod Augustinus inconvenienter definiat confessionem, dicens (*colligitur ex lib. De vera, et falsa poenitent. cap. 10. et in Ps. 66. a med.*): « Confessio est, per quam morbus latens spe veniae aperitur »; morbus enim, contra quem confessio ordinatur, peccatum est: sed peccatum aliquando est apertum; ergo non debuit dicere *morbum latentem* esse, cujus confessio est medicina.

2. PRAETEREA. Principium poenitentiae est timor: sed confessio est pars poenitentiae; ergo non debuit pro causa confessionis ponere *spem*, sed magis *timorem*.

3. PRAETEREA. Illud, quod sub sigillo ponitur, non aperitur, sed magis clauditur: sed peccatum quod quis confitetur, sub sigillo confessionis ponitur; ergo non aperitur in confessione peccatum, sed magis clauditur.

4. PRAETEREA. Inveniuntur aliae quaedam definitiones ab ista differentes. Gregorius enim dicit (*homilia 40. in Evang. parum a princ.*), quod « confessio est peccatorum detestatio, et raptio vulneris ». Quidam vero dicunt, quod « confessio est coram sacerdote legitima peccatorum declaratio ». Quidam autem dicunt sic: « Confessio est sacramentalis delinquentis accusatio ex erubescencia, et per claves Ecclesiae satisfactoria, obligans ad peragendam poenitentiam injunctam »; ergo videtur, quod praeassignata definitio, cum non omnia contineat, quae in his continentur, insufficientis sit.

RESPONDEO dicendum, quod in actu confessionis *plura* consideranda occurrunt: *primo* ipsa substantia actus, sive genus ejus, quod est manifestatio quaedam: *secundo* de quo fiat, scilicet de peccato: *tertio* cui fiat, scilicet sacerdoti: *quarto* causa ejus, scilicet spes veniae: *quinto* effectus ejus, scilicet absolutio a parte poenae, et obligatio ad aliam partem exsolvendam. In prima ergo definitione Augustini tangitur et substantia actus in « apertione », et de quo fit confessio, cum dicitur « morbus latens », et causa in « spe veniae »: et in aliis definitionibus tanguntur aliqua de illis quinque assignatis, ut cuilibet inspicienti patet.